

ARTICULUS SECUNDUS.

DE LIBRORUM NOVI TESTAMENTI INTEGRITATE.

In memoriam hic revocanda sunt ea quæ diximus ubi de librorum Moysis integritate; quæstio non est utrum libri Novi Testamenti aliquam subierint mutationem quoad verba, puncta, etc., sed an usque ad nos ita pervenerint integri, ut nulla in eis contigerit mutatio substantialis.

PROPOSITIO.

Libri Novi Testamenti nullam subierunt mutationem essentialem ab Apostolis usque ad nos, quoad facta vel doctrinam.

Prob. Si libri Novi Testamenti essentialiter subissent mutationem, vel ante, vel post mortem Apostolorum: atqui neutrum dici potest. 1° *Non ante mortem Apostolorum*; Apostoli enim adhuc viventes, et fideles ab ipsis eruditi, statim reclamassent, et non permisissent fraudem ad posterum sine contradictione transmitti. Ergo 1°.

2° *Non post mortem Apostolorum*; quidam enim Apostoli, et nonnulli ex primis eorum discipulis, per diu vixerunt, ut S. Joannes, qui circa centesimum annum post natiuitatem Christi mortuus est, et S. Simeon, frater, id est consobrinus Domini et episcopus Hierosolymitanus, qui in persecutione Trajani, centum et viginti annis proventus, martyrio coronatus est. Verum post mortem hujusmodi sanctorum hominum nulla substantialis mutatio in libros Novi Testamenti introduci potuit; ad hoc enim necesse fuisset ut cuncta exemplaria tunc existentia simul corrupta fuissent, et nemo contra hanc corruptionem reclamasset: atqui utrumque erat prorsus impossibile.

1° Impossibile erat cuncta exemplaria tunc existentia simul et eodem modo corrumpere. Nam ubique jam diffusi erant Christiani, in Judæa, in Syria, in tota Asia Minori, in Græcia, in multis insulis, in Alexandria, in Italia, etc., ubique eadem facta annuntiabantur, eadem doctrina prædicabatur, variæ ecclesiæ religiose servabant Epistolas

B. Pauli; dubitare non possumus quia innumera tunc existerint librorum Novi Testamenti et præsertim Evangeliorum exemplaria, in diversis regionibus sparsa, in varias linguas conversa: atqui nemo non videt prorsus impossibile fuisse cuncta exemplaria simul colligere et eodem modo corrumpere. Ergo 1°.

2° Non minus impossibile fuisset neminem contra talem corruptionem reclamasse; libri enim Novi Testamenti cunctis diebus dominicis per partes in publicis fidelium cœtibus legebantur; Tertullianus et S. Justinus testantur hoc ex antiqua consuetudine fieri, proindeque ab Apostolis: unde, si qua mutatio essentialis introducta fuisset, fideles novam doctrinam novaque miracula audiissent in ecclesiis; pontifices et presbyteri aliique ministri, hos libros legentes et populo explanantes, fraudem advertissent et statim reclamassent: scimus quid contigerit quando Diocletianus sub pœna mortis jussit sacras tradi Scripturas: innumeri utriusque sexus fideles maluerunt mori, et traditores ab universa Ecclesia habiti sunt ut apostatæ. Porro supponi non licet homines doctrinæ catholice tam firmiter addictos patienter sustinuisse ut Scripturæ sacræ substantialiter corrumpere: ergo 2°, etc. aliunde, etc. Ergo.

Insuper, si libri Novi Testamenti essentialiter corrupti fuissent, eodem sensu corrumpi debuissent sanctorum Patrum conciones et homiliæ; innumeri namque reperiuntur in eis textus ex Evangeliiis et Epistolis Apostolorum citati, qui, saltem quoad substantiam, omnino similes sunt Novo Testamento nunc existenti: at nemo dicet, nisi plane insaniat, possibile fuisse simul corrumpere omnia Novi Testamenti exemplaria, et cunctas Patrum conciones variis temporibus publice prolatas: ergo denique, etc.

Solvuntur objectiones.

Obj. SS. Patres plurima citant verba Christi quæ in Evangeliiis non leguntur: ergo ea nunc talia non habemus qualia ab initio erant.

R. Nego conseq. Nam 1° aliquando sancti Patres textus Evangelii in suis concionibus memoriter tantum citabant : itaque eos de verbo ad verbum in Evangeliiis nostris non invenimus, bene vero accurate quoad sensum. 2° Quaedam verba Christi ex traditione cognoscere et referre potuerunt, sicut beatus Lucas qui, in Act. xx, 35, hæc verba Domini Jesu refert : *Beatius est magis dare quam accipere*, quæ tamen in Evangeliiis nostris nunquam exstiterunt, ut semper observatum est. 3° Nonnulla etiam verba Christi depromere potuerunt ex Evangeliiis apocryphis, quæ ut nullum errorem continentia agnoscebantur ; multa enim dixit et fecit Christus quæ a quatuor Evangelistis nostris non fuerunt descripta ; S. Joan. cap. xxi, v. 25.

Cæterum paucissimæ sunt hujusmodi sanctorum Patrum citationes, quæ in Evangeliiis, saltem quoad sensum, non reperiantur. Ergo.

Inst. 1°. Sancti Patres pluribus in locis conqueruntur exemplaria Evangelii fuisse adulterata ; idem objicit Celso apud Origenem. Ergo.

R. Nego conseq. Sancti Patres conqueruntur hæreticos exemplaria Evangelii adulterasse, ut suos facilius tuerentur errores : at corrumpere non potuissent exemplaria catholicorum. Origenes respondebat Celso, lib 3, contra dicta hujus philosophi : « Certe a nemine alio Evangelium » mutatum scio, præterquam a Marcionis, Valentini et » fortasse Lucani discipulis ; quod crimen non est Evangelii, sed eorum qui depravare audent. » Hinc videtur quanta semper fuerit vigilantia circa Scripturarum sacram integritatem : ergo illæ objectiones clarius demonstrant impossibile fuisse substantialem mutationem in libros Novi Testamenti inducere.

Cerinthus solum Evangelium Matthæi admittebat, Cerdo et Marcio illud rejiciebant, Evangelium S. Lucae et plures ex Epistolis B. Pauli agnoscebant : at nihil inde contra integritatem et auctoritatem librorum Novi Testamenti inferri potest. 1° Enim illi auctores doctrinam Christi corrumpebant, et ideo rejiciebant libros ex quibus validiora adversus ipsos eruebantur argumenta. 2° Omnes

Christiani undique contra illos insurrexerunt, et velut hæreticos et impostores semper habuerunt. 3° Etiam si unicum admitteretur Evangelium ut authenticum, verum et integrum, sufficienter ex illo confutarentur deistæ, si quidem tunc revelationis existentia et veritas religionis Christianæ nihilominus demonstrarentur. Ergo.

Obj. 2°. In pluribus antiquis Novi Testamenti exemplaribus non reperiuntur, 1° duodecim ultimi versus capituli decimi sexti Evangelii S. Marci, in quibus describitur resurrectio Christi ; 2° sudor sanguineus Christi in agonia, de quo S. Lucas, xxii, 44 ; 3° historia mulieris adulteræ quam refert S. Joan. viii ; 4° ille versiculus I Epist. B. Joan. v. 7 : *Tres sunt qui testimonium dant in caelo, Pater, Verbum, et Spiritus sanctus, et hi tres unum sunt* : at quatuor illi textus maximi sunt momenti : ergo saltem probabile est substantialem contigisse mutationem in libris Novi Testamenti.

R. 1°. *Nego min.* Maximi enim momenti non sunt illi textus qui omitti possent absque ulla mutatione in doctrina Christiana : verum quatuor prædicti textus omitti possent absque ulla mutatione in doctrina Christiana : etiam si enim S. Marcus resurrectionem Christi non retulisset, non minus ex tribus aliis Evangelistis cæterisque Apostolis constaret illum a mortuis vere surrexisse ; sudor sanguineus et mulieris adulteræ historia nihil faciunt ad doctrinam Christi ; quamvis textus I Epist. B. Joan. non parum inserviat ad demonstrandam mysterii sanctissimæ Trinitatis existentiam, aliunde tamen certitudo illius mysterii eruitur, et ex Evangelio ejusdem S. Joan. Ergo illi textus omitti possent absque, etc. Ergo.

R. 2°. *Nego conseq.* Licet enim prædicti textus in pluribus antiquis exemplaribus non legantur, valde probabile est illos genuinos esse et authenticos : ita saltem communiter sentiunt viri in antiquitate et in criticis materiis peritiores, ut videre est apud celebriores Scripturæ sacræ interpretes.

Obj. 3°. Millius, doctor Anglus, triginta millia varietatum inter diversa Novi Testamenti exemplaria numeravit :

at liber qui tot passus est varietates, integer dici non potest : ergo.

R. Nego min. Si enim illæ variantes quoad litteras vel interpunctiones omissas, additas aut transmissas tantum se teneant, et substantiam factorum ac doctrinæ non afficiant, nihilominus liber ille est integer, *prout supra exposuimus* : atqui tales sunt omnes variantes quas doctor Millius notavit; iis enim non obstantibus, in quolibet exemplari et in quacumque lingua eadem leguntur facta, eadem miracula, eadem fidei dogmata, eadem morum præcepta, eadem denique doctrina : ergo.

Et vero, Millius innumera secum contulit exemplaria, innumeras versiones, innumeras ejusdem versionis editiones, innumeros codices manuscriptos, et quascumque etiam accentuum dissimilitudines minutatim recensuit : sed mirum videri non debet si in tanto diversorum exemplarium numero, tot hujus generis repertæ fuerint varietates : contrarium sine grandi miraculo advenire non potuisset, omnes enim libri, cujuscumque sint momenti et auctoritatis, tales subeunt mutationes, quæ eo frequentius contingere debuerunt quod per multa sæcula sola opè manuscriptorum multiplicari poterant exemplaria.

Unde doctissimus *Bentley*, qui præclaram Terentii dedit editionem, viginti millia varietatum observavit in diversis hujus poetæ editionibus et exemplaribus, paucis, in comparatione Millii, respectu Novi Testamenti : sic igitur concludere non dubitat : « Je suis moralement assuré que, » même sur la moitié moins d'exemplaires (que n'en a » comparé M. Mill), les variantes de ce poète monteraient » à cinquante mille. »

Nedum ingens varietatum numerus substantialem alicujus libri integritatem afficiat, illam potius confirmat; eo namque difficilior est aliquem librum substantialiter corrumpi quo in majori numero sunt ipsius exemplaria, versiones et editiones : atqui multæ varietates lectionum, versionum et editionum multitudinem exemplarium ostendunt; ubi enim unicum est exemplar, ibi nullâ esse potest lectionum diversitas : ergo.

Inst. Illæ varietates, licet ad substantiam factorum et doctrinæ non pertineant, libros divinos tamen dedecent : ergo Deus eas impedire debuisset, si prædicti libri essent divini.

R. 1º. Divinitatem librorum Novi Testamenti demonstrare hic non intendimus, illos enim consideramus velut libros historicos et humanos; veritatem monumentorum quæ in ipsis continentur duntaxat inquirimus, ut ex illis noscamus principia, dogmata et præcepta religionis Christianæ, atque valida instituere possimus argumenta ad illius veritatem et divinitatem demonstrandam : ad hæc autem necesse non est ut libri Novi Testamenti divina inspiratione fuerint scripti : merito igitur a consideranda illorum divinitate hic abstinemus.

R. 2º. Nego ant., et dico supradictas varietates libros divinos non dedecere, quia repugnat Deum eas impedire teneri; repugnat enim Deum teneri perpetuum et inutile operari miraculum : at in ea hypothesi teneretur, etc. 1º Perpetuum; hujusmodi namque varietates præcaveri non possunt absque perpetuo miraculo, præsertim cum tot exemplarium millia per multa sæcula non nisi manu fuerint scripta. 2º Illud miraculum prorsus inutile esset, siquidem varietates istæ non impediunt quin religio maneat integra. Ergo.

ARTICULUS TERTIUS.

DE LIBRORUM NOVI TESTAMENTI VERITATE.

Hic spectamus Apostolos solummodo velut scriptores humanos : humani autem scriptores majorem vel minorem merentur fidem, pro indole aliisve qualitatibus, pro narrandi modo, natura factorum et variis circumstantiis in quibus constituuntur : quæstio est igitur an auctores librorum Novi Testamenti, horum habita ratione, omnimodam mereantur fidem in eis quæ narrant, adeo ut libri Novi Testamenti sint veri.